

ikke tager fejl, af den ærede Minister ere fremfattede, i alt Fald til en vis Grad af Hensyn til Agerbevægelsen, virkelige Agerforslag? Det, der egentlig er det ny ved Agerbevægelsen, er ikke de Krav, den er fremkommen med, thi alle de Reformanter, der fik Udtryk paa Mødet i Odense, naar vi skulle være ærlige, ret gamle bekendte; ikke et eneste af dem kan f. Eks. siges at være nyt for dette Ting. Nej; det ny er dette, at der er staaet en Samvirken mellem alle danske Landmænd, uden Hensyn til Partiaffhængninger og Formuevilkaar, lige fra den største Godssejer til den mindste Husmand. Man har samlet dem alle i denne Forening, og det være sagt til dens Ære, at den ogsaa har vedtaget et Program, for hvilket saa vel Godssejeren som Husmanden med god Samvittighed kan stemme; dette er hidtil Agerforeningens smukkeste Resultat, og naar man saa vil fremsætte Lovforslag, der skulle imødekomme Foreningens netop i det smukkeste og bedste af dens Fremtræden, da maa det være en Hovedfordring til dem, at de ikke maa være af den Art, at de splitte det store Landbrug fra det mindre. Jeg tror, at det maa siges, at de Forslag, som bl. a. ogsaa jeg har været med til at bringe frem for det høje Ting, i alt Fald fyldestgøre dette Hensyn. Jeg tror ikke, at et eneste af dem gør Skel mellem det større og det mindre Landbrug; tværtimod, stræbe de paa ethvert Punkt hen til at ramme Landbrugets fælles Interesser. Men netop fordi det samme paa ingen Maade kan siges om den høje Regerings Forslag, tillader jeg mig ogsaa at fratænde dem Karakteren af ageriske Forslag i Nutidens Forstand, af Forslag, som ere et virkeligt Udtryk for den Stræben, der er kommen frem gennem Agerforeningens Henvendelse til Lovgivningsmagten. Jeg skal nærmere begrunde dette. Det vigtigste af disse Forslag er jo det om en Brændevinsstat. Jeg ved meget vel, at der er danske Landmænd, og vist ikke saa faa, der ønske en Brændevinsstat. Man kan have overmaade mange Motiver til at ønske den. Jeg tror, at mange haade i og uden for Landbruget ønske den ikke saa meget af økonomiske Grunde — privatøkonomiske eller samfundsøkonomiske — som paa Grund af en velment Stræben for at hæve vort Folks Moralitet. Jeg er ganske vist tilbøjelig til at tro, at disse Bestræbelser for at modarbejde Drifflasten, Bestræbelser, som have min fulde Sympati, maa ledes væsentlig ad andre Veje, hvis de skulle føre til det Resultat, man ønsker. Det er ikke min Hensigt hverken i den ene eller den anden Retning

at nedlægge disse Bestræbelser, men de afgive ikke tilstrækkelig Basis for dette Tings Betragtning af et Forslag som dette. Her maa først og fremmest spørges: hvilken er dets økonomiske Virkning, og hvilken vil dets Betydning være i Djebliffets politiske Situation? Den økonomiske Virkning er i kort Begreb den, at det letter Byrderne fra det store Landbrug, for at lægge dem over paa det mindre Landbrugs Skuldre. En lidt nærmere Betragtning af Forholdene vil godtgøre det. Man venter jo, at Udbyttet af denne Reform skulde være, at Kommunerne skulde faa omtrent 4 Millioner Kroner. Naar denne Sum fordeles først efter Folketallet mellem By og Land, og jeg dernæst regner, hvad der i denne Sammenhæng er i den høje Regerings Favør, at Lettelsen i Landdistrikterne udelukkende vil falde paa Hartkornet — hvad der selvfølgelig ikke vil blive Tilfældet, da Ikke-Hartkornsejere jo ogsaa ville blive lettede for en Del af deres Kommuneskat — saa kommer der mellem 7 og 8 Kr. paa en Td. Hartkorn. Naar man nu ser paa, hvorledes Landbruget er fordelt efter Størrelsen, saa vil det ses, at af Landbrug paa over 4 Tdr. Hartkorn er der 29,892, medens hele Antallet, Bornholm undtaget, er 223,892 efter Statistikken af 1885. Del vil altsaa straks ses, at selv om man gaar saa langt ned som til 4 Tdr. Hartkorn, faar man kun en meget ringe Del af det samlede Antal Landbrug her i Landet. Og ser man nu, hvad et Landbrug paa 4 Tdr. Hartkorn vil faa som Lettelse i Kommuneskat, hvis Forslaget naar sin finansielle Hensigt, saa bliver det 28—30 Kr. Regner man, at der paa et saadant Landbrug forbruges en Bøgel Brændevin om Dagen, og det tror jeg maa siges at være meget lavt regnet, vil Byrden, hvis man blot regner den forøgede Skat, blive 37 Kr. Regner man, at der forbruges en halv Pot, og det har jeg i disse Dage set anslaaet af et æret Medlem af dette Ting, som har meget Kendskab til sjællandske Landbo-Forhold, saa bliver Byrden 74 Kr. Nu kunne De udvide denne Beregning op og ned, som de ville, og De ville da se, hvorledes det i Virkeligheden for det aldeles overvejende store Flertal af Landbrugere her i Landet vil blive en forøget Byrde, som denne saakaldte Lettelse vil give. Men ganske sikkert, for det store Landbrug vil det give en betydelig Lettelse, dels fordi Folkene, der som Regel ikke saa Kosten paa Gaarden, og dels fordi jo større et Landbrug er, desto større Skolle vil ogsaa Lettelsen i Kommuneskatten spille for det, medens omvendt dets Brændevinsforbrug vil være relativt, ja undertiden endog absolut